

Oversterfte tijdens de COVID-19-pandemie in Nederland:

De associatie met medische voorgeschiedenis,
sociaaleconomische en demografische
kenmerken

NIVEL

Kennis voor betere zorg

Aanleiding en doel van het onderzoek

Nader onderzoek naar oversterfte tijdens de COVID-19-pandemie

Geen inzicht in verschillen tussen mensen met een bepaalde medische voorgeschiedenis, een migratieachtergrond of een bepaald inkomen

Doelstellingen

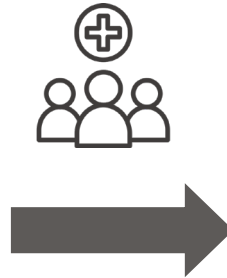
1. Bepalen van oversterfte in Nederland tijdens de COVID-19-pandemie (2020-2021) bij een representatieve groep van de Nederlandse bevolking
2. Bepalen van sterftcijfers in subgroepen: leeftijdscategorieën, migratieachtergrond, huishoudinkomen, medische voorgeschiedenis en combinatie van deze variabelen

Koppeling met CBS Microdata

Elektronische patiëntendossiers
van huisartsenpraktijken
(Nivel Zorgregistraties Eerste Lijn)

- Persoonskenmerken
- Medische voorgeschiedenis (acute, langdurige of chronische aandoeningen)

~1 miljoen volwassenen
op persoonsniveau gekoppeld

CBS Microdatabestanden

- Sterftcijfers
- Herkomst/Migratieachtergrond
- (Huishoud)inkomen

Analyses

Overlijden in 2020 en 2021
Referentiejaren 2015-2019

1. Verwachte sterfte op basis van gemiddelde sterfte in de referentiejaren
2. Verwachte sterfte op basis van een logistisch regressiemodel met leeftijd, geslacht, medische voorgeschiedenis, sociaal-demografische en sociaaleconomische kenmerken
3. Associatie tussen overlijden, medische voorgeschiedenis en sociaal-demografische en sociaaleconomische kenmerken

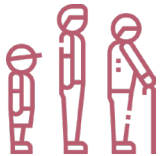
Kenmerken onderzoekspopulatie

51%

49%

75% tussen 18 en 65 jaar oud

Laag: 31%
Midden: 42%
Hoog: 25%

Nederlands: 78%
Westers: 10%
Niet-westers: 12%

Acute aandoeningen

- Geen: 25%
- Eén: 20%
- 2 of meer: 55%

Langdurige aandoeningen

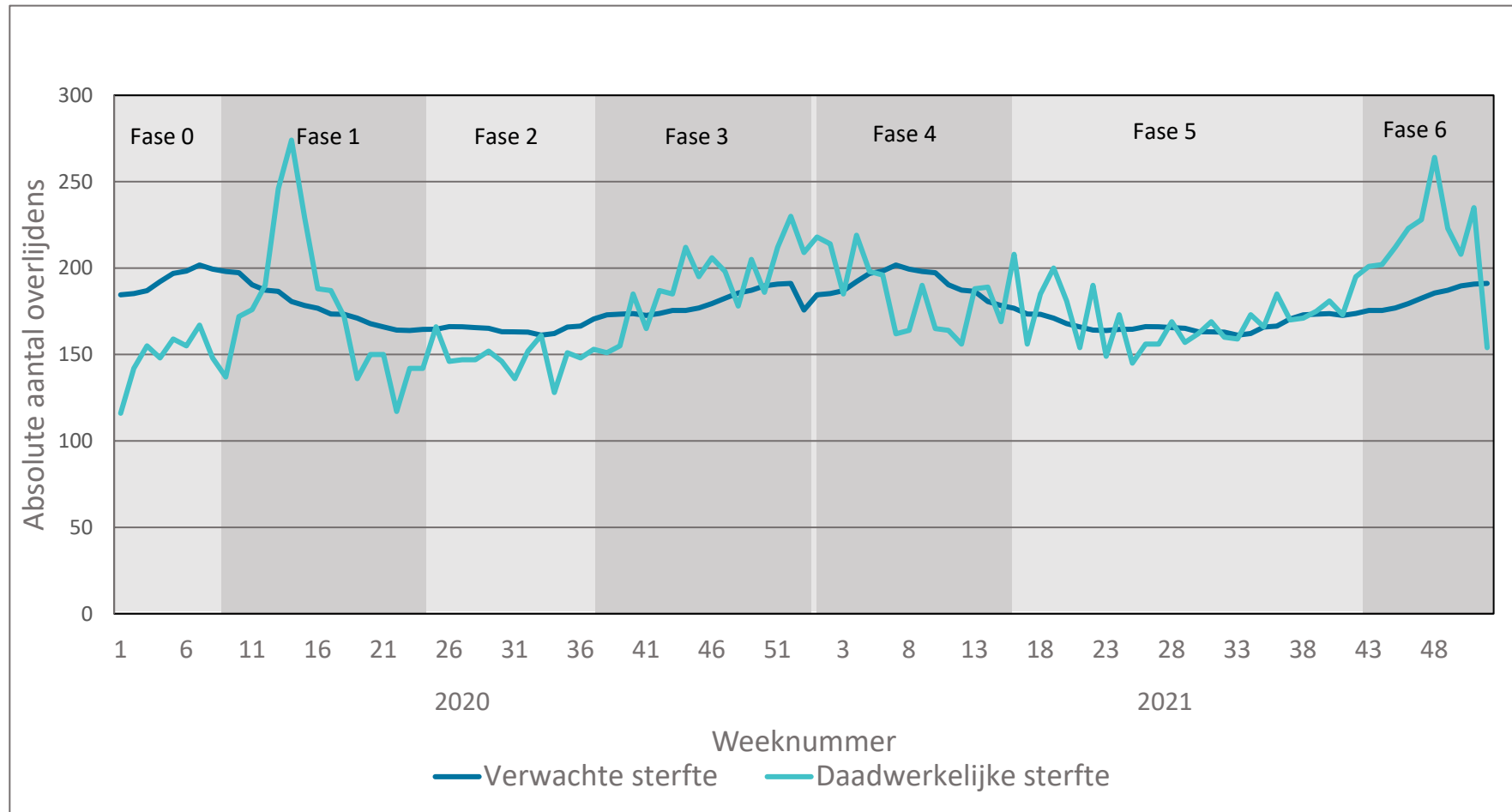
- Geen: 38%
- Eén: 24%
- 2 of meer: 38%

Chronische aandoeningen

- Geen: 36%
- Eén: 25%
- 2 of meer: 39%

Verwachte sterfte op basis van gemiddelde sterfte in de referentiejaren

Oversterfte
2020: 0,4 – 0,9%
2021: 1,9 – 2,4%

Verwachte sterfte op basis van een logistisch regressiemodel

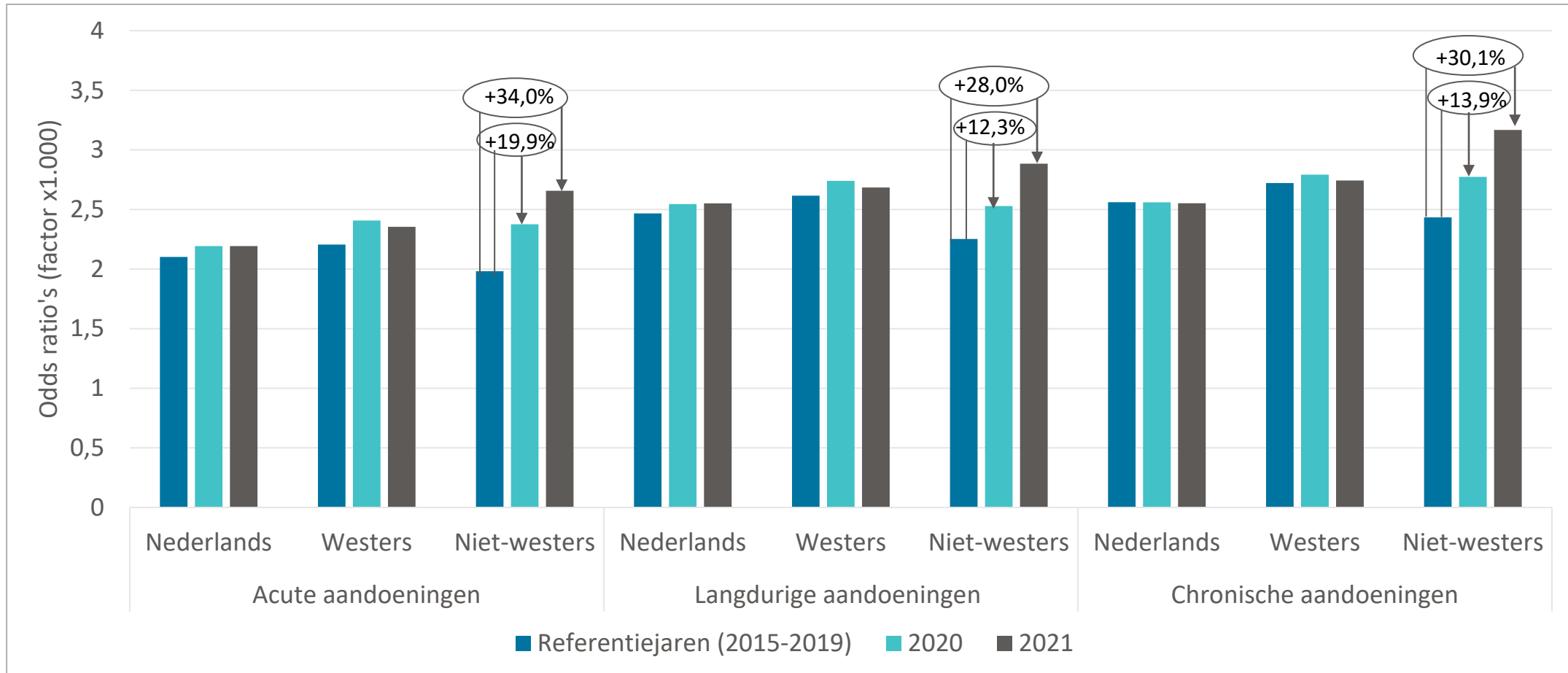
Gecorrigeerd voor leeftijd, geslacht, medische voorgeschiedenis, sociaal-demografische en sociaaleconomische kenmerken

		Verwachte sterfte	Werkelijke sterfte	Oversterfte
Fase 1		0,263 (0,262 – 0,264%)	0,274%	3,6% – 4,1%
Fase 3		0,248 (0,247 – 0,250%)	0,283%	13,2% – 13,8%
Fase 6		0,168 (0,167 – 0,169%)	0,191%	13,1% – 13,6%
		Verwachte sterfte	Werkelijke sterfte	Oversterfte
Fase 2		0,197 (0,196 – 0,198%)	0,186%	-5,9% – -5,5%
Fase 4		0,285 (0,284 – 0,286%)	0,274%	-4,4% – -3,9%#
Fase 5		0,401 (0,399 – 0,402%)	0,401%	-0,4% – 0,1%

Combinatie medische voorgeschiedenis en migratieachtergrond geassocieerd met overlijden

- Voor mensen met een niet-westerse migratieachtergrond nam de kans op overlijden in 2020 met 12,5% toe ten opzichte van 2019. In 2021 nam dit toe met 28,8% ten opzichte van 2019
- Voor Nederlandse mensen of mensen met een westerse migratieachtergrond bleef de kans nagenoeg gelijk

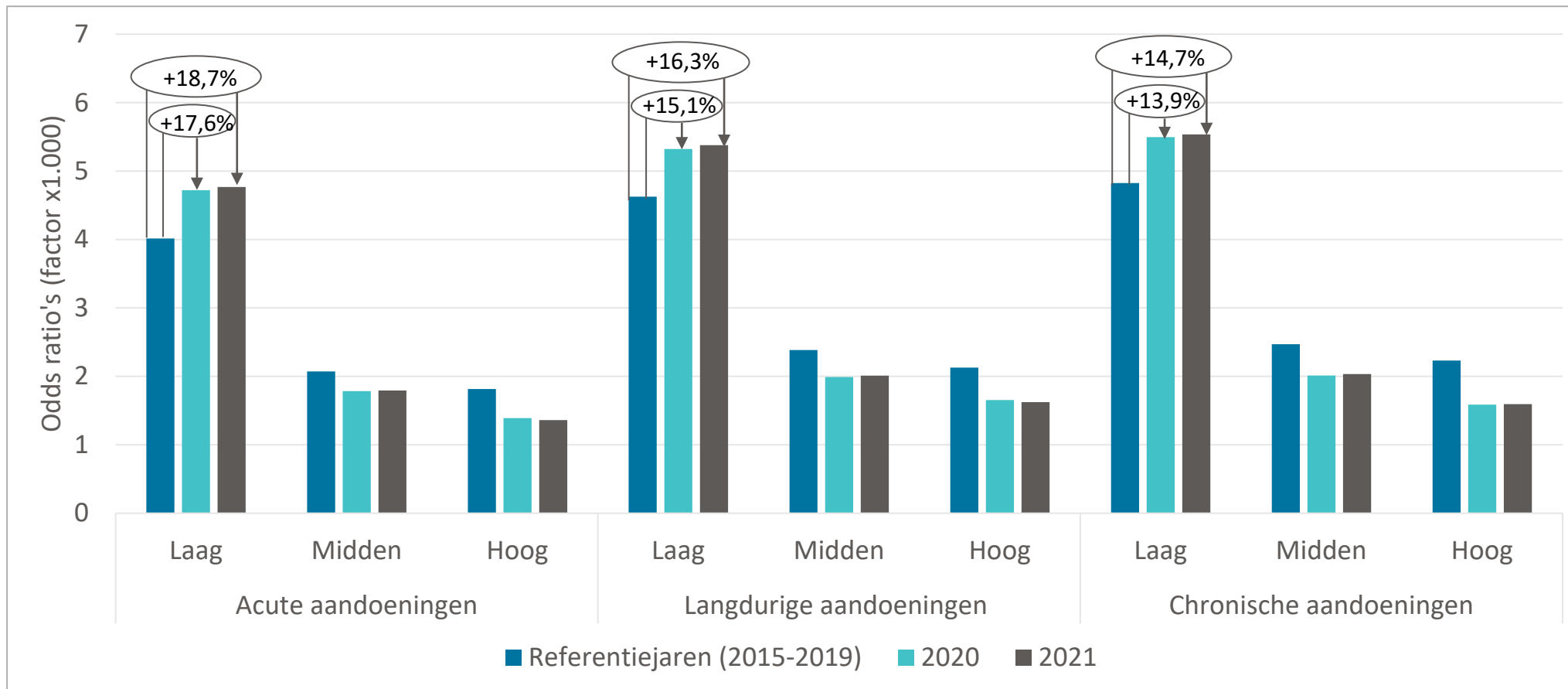
Combinatie medische voorgeschiedenis en migratieachtergrond geassocieerd met overlijden

Combinatie medische voorgeschiedenis en huishoudinkomen geassocieerd met overlijden

- Voor mensen met een laag inkomen nam de kans op overlijden in 2020 met 13,8% toe ten opzichte van 2019. In 2021 nam de kans met 14,9% toe ten opzichte van 2019
- Voor mensen met midden en hoge inkomens nam de kans op overlijden juist af

Combinatie medische voorgeschiedenis en huishoudinkomen geassocieerd met overlijden

Conclusies en aanbevelingen

In 2020 en 2021 sprake van oversterfte

Verhoogde kans op overlijden tijdens de COVID-19-pandemie voor mensen met een niet-westerse migratieachtergrond en laag inkomen

Kans nam toe wanneer zij ook te maken hadden met gezondheidsproblemen

Aanbevelingen:

- Noodzaak om kwetsbare mensen beter te beschermen tegen overlijden in het algemeen en specifiek tijdens periodes waarin onze volksgezondheid wordt bedreigd, zoals tijdens de COVID-19-pandemie
- Tijdige beschikbaarheid en toegankelijkheid van data van groot belang voor pandemische paraatheid
- Overzicht van welke data, onder welke voorwaarden waar beschikbaar zijn is onmisbaar

Kennis voor
betere zorg

Corinne Rijpkema, Lotte Ramerman,
Karin Hek, Isabelle Bos, Robert Verheij

www.nivel.nl/c.rijpkema@nivel.nl

NIVEL

Kennis voor betere zorg